

Kázeň a ukázněnost jako společenské a pedagogické jevy

- 1.K individuálním a společenským souvislostem kázně
- 2.Definice kázně,druhy kázně,funkce kázně
- 3.Aspekty školní kázně.Příčiny neukázněného chování žáků
- 4.Prostředky výchovy k ukázněnosti

Literatura:

Bendl,S. Školní kázeň. Praha: ISV, 2001.

Cangelosi,J.S. Strategie řízení třídy.Praha:Portál,1995.

Vališová,A. Asertivita v rodině ve škole.

Praha:HaH,1999.

Uher,J. Problém kázně.Praha: 1924.

Kázeň – společenský jev spočívající v dodržování stanovených nebo dobrovolně přijatých norem.

Norma představuje řád (zákon, nařízení, pravidlo, pokyn...), který zabezpečuje podmínky pro existenci jedince, sociálních skupin a fungování společnosti.

S limity (normami) zavazujícími člověka k určitým způsobům chování a jednání souvisí jeho svoboda.

- Každá míra svobody vždy byla a je spojena s jistou mírou odpovědnosti a povinnosti, tedy i norem, které je vyjadřují.
- Jedním z cílů demokratické společnosti je vychovat člověka svobodného, který zároveň přiznává totéž právo ostatním.

Regulačními činiteli, které se uplatňují v souvislosti s kázní, jsou například:

1. Kulturní tradice (vzor, model chování atd.)
2. Systémy požadavků, příkazů, zákazů a pravidel spojených se společenskou kontrolou- včetně veřejného mínění.
3. Sebekontrola (spojená s cílevědomou seberegulací, včetně působení svědomí).

To vše usnadňuje jednak adaptaci jedince k danému prostředí, ale také zahrnuje rozvoj jeho aktivity, samostatnosti a tvořivosti.

Druhy kázně - (podle specifičnosti sociálních oblastí):

občanská, vojenská, školní, rodinná, sportovní,
pracovní, dopravní atd.

Podle pedagogicko – psychologických kritérií –
(schematické dvojice) :

vynucená a uvědomělá, vnější a vnitřní, autoritativní
a demokratická, formální a neformální.

Funkce kázně z edukačního hlediska

- a) didaktická: pomáhá v procesu učení (osvojování poznatků, získávání dovedností, podporování intelektuálního vývoje, sociálních kontaktů, citových vztahů aj.)
- b) výchovná: pomáhá v procesu sebevýchovy (hlavně se zřetelem k cílevědomému jednání, sebeutváření sebeuplatnění),
- c) sociální: umožňuje a zvyšuje úspěchy společných aktivit (dodržování norem usnadňuje koordinaci, sebeovládání, a tak násobí schopnost a výkon jednotlivce i skupiny), zabezpečuje postavení člověka v dané sociální skupině.

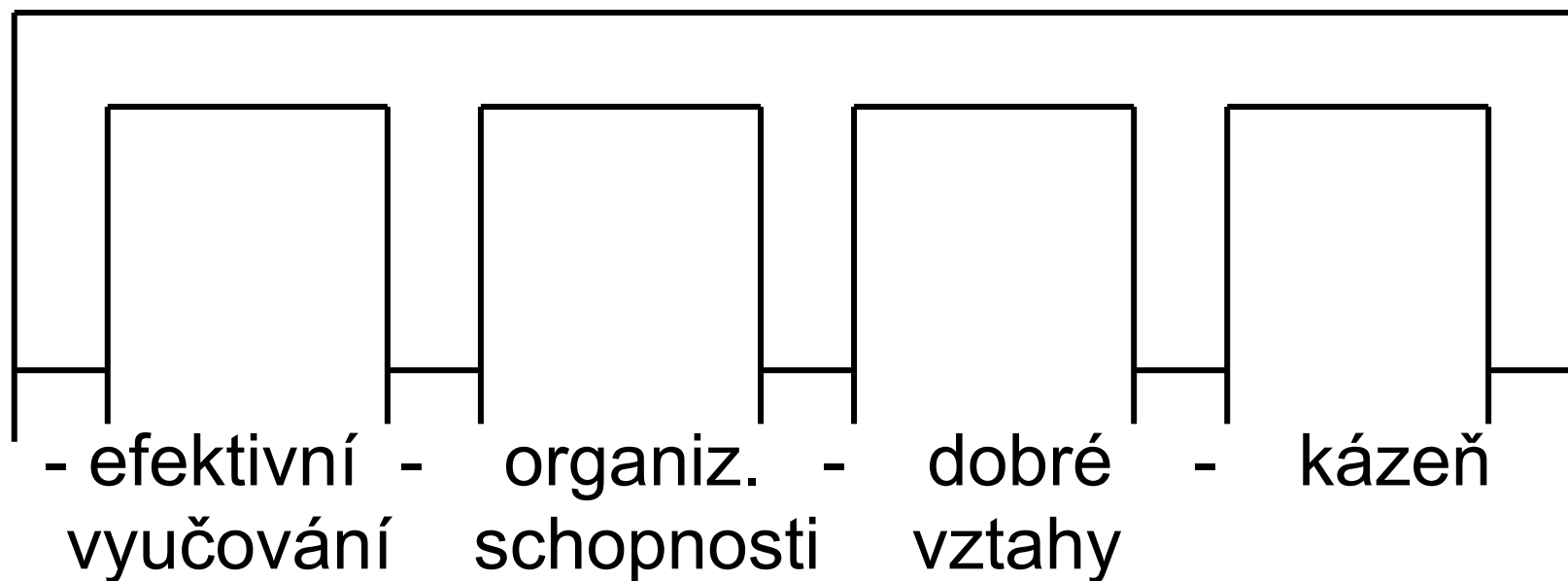
„Petyho most“

In Petty Geoffrey. Moderní vyučování. Portál: Praha
1996, str. 81)

chaos

pořádek

Některé příčiny nedostatků v rodině a školní výchově, které ovlivňují ukázněnost dětí

V rodinné výchově:

- nejednotnost rodičů v názorech i v jednání ve vztahu k dítěti (v základních otázkách),
- narušené rodinné vztahy,
- absence adekvátní edukační strategie pro dítě,
- malá – žádná – velká náročnost na výkon dítěte,
- zanedbávání péče o dítě,
- hýčkáni dítěte,
- přísný režim, zastrašování, tělesné tresty,
- nepřátelský postoj rodiny ke škole, k určité sociální skupině, která je blízká dítěti aj.

Ve školní výchově

- režim školy, který z různých hledisek (individuální zvláštnosti žáků, materiální vybavení školy, sociální složení tříd aj.) neodpovídá reálným možnostem a podporuje nekázeň,
- neodborné a nevhodné metody a projevy učitelů,
- neúměrné požadavky na pracovní výkon žáků,
- autoritativní postoje edukátorů,
- izolování školy od osobních perspektiv žáků, od praktického života, společenských potřeb apod.

Vytváření žádoucího rodinného a školního prostředí, účelná organizace a přátelské, důvěryplné vztahy, které žáka neprovokují k lhostejnosti, pasivitě nebo dokonce k negaci, je daleko účinnější nežli všechny pokusy a snahy donutit je k poslušnosti, k respektování dané normy.

Závěr: Každý výchovný konflikt by měl být řešen po analýze

- a) osobnosti žáka (individuální zvláštnosti, vztah k lidem, rodinné zázemí, vztah ke škole a vzdělávání)
- b) celého případu, v němž byla norma porušena (hledat a najít motiv činu, možné souvislosti k jiným lidem, znát, jak je žák hodnocen třídou, kamarády, jinými učiteli...),
- c) předpokladů možného postihu, trestu a jeho možných očekávaných následků (i při stejném provinění nelze na každého uplatnit stejný postih, právě vzhledem k rozdílům v osobnostech dětí, k jejich sociální situaci atd.).